

UPPSALA
UNIVERSITET

DiVA

<http://uu.diva-portal.org>

This is an author produced version of a paper published in *Romhorisont*.

Citation for the published paper:

Andersson, Maj-Britt

"Caravaggio x 2: En aperitivo på Nationalmuseum"

Romhorisont, 2010, Vol. 52, p. 16

Access to the published version may require subscription.

CARAVAGGIO x 2 PÅ NATIONALMUSEUM

EN KONSTHISTORISK APERITIVO

MAJ-BRITT ANDERSSON

Konsthistoriker fil. dr, forskar om renässansen i Siena och undervisar i musei- och kulturarvsvetenskap, museipedagogik och utställningsteknik vid Uppsala universitet

I år är det 400 år sedan Caravaggio dog och över hela världen kommer han att firas med en rad evenemang. Först ut är Italienska ambassaden i Stockholm i samarbete med Italienska kulturinstitutet med utställningen Caravaggio x 2. Den visas på Nationalmuseum mellan den 21 januari och 14 mars.

Det är en utsökt liten utställning med två nära identiska målningar föreställande *Den helige Franciscus mediterar* och dokumentationer av deras restaureringar. Den ena målningen kommer från kyrkan S. Maria della Concezione i Rom och den andra från kyrkan S. Pietro i Carpineto sydost om Rom. Den sistnämnda uppmärksammades 1968 med en diskussion och åtföljande vetenskaplig undersökning som med avslut 2000 visade att målningen i Carpineto är Caravaggios. På måleritekniska och stilistiska grunder har den daterats till sommaren 1606, då Caravaggio vistades i trakterna kring Rom. Michelangelo Merisi föddes i Caravaggio i Lombardiet 1573 och avled i Port' Ercole i Toscana 1610, ännu ej 37 år fyllda.

Den helige Franciscus mediterar är en starkt suggestiv målning som visar helgonet koncentrerad på ett kranium han håller framför sig i ensam kontemplation. Ett distinkt ljus faller in över gestaltens slitna klädnad och utmärglade ansikte som framträder i en för Caravaggio karaktäristisk dov, mörk och ödesmättad rumslighet. Till skillnad från Rom-kopian av en okänd målare visar Caravaggios version på en intensiv inlevelse i motivet. Hos honom har helgonet cinnoberrött på öra och näsa, som ett tecken på råkyln som bör ha funnits i den grotta på berget La Verna norr om Assisi i Umbrien dit Franciscus enligt legenden brukade dra sig tillbaka och där han mottog stigmata, Kristi fem sår, 1224. Det är framför allt en detalj som denna som fastställer en attribution till Caravaggio.

Få målare har så dramatiskt som Caravaggio brutit mot gällande konventioner och revolutionerat måleriet så genomgripande. Med en omskakande naturalism och chiaroscuro, spel med ljus och skuggor, banade han väg för efterföljare, s k caravaggisti, över hela Europa. Vad hade Rembrandt varit utan Caravaggio?

Till geniförklaringen hör myt och fakta om en hård livsföring i Rom, Neapel, på Malta och Sicilien med svårmod, oro och mord på agendan. Om detta bl a handlade det europeiska symposium som arrangerades på Italienska kulturinstitutet och Nationalmuseum den 21 januari med inbjudna experter från Frankrike och Italien, däribland Francesca Cappelletti som djupstuderat delar av Caravaggios samtida kontext. Svenska institutets vice direktör Sabrina Norlander Eliasson föreläste om hur Caravaggio satt spår i Nationalmuseums samlingar och museets forskningschef Karin Sidén redogjorde för caravaggisti i Spanien inför ett fullsatt auditorium. Symposiet avrundades stämningsfullt med musik från Caravaggios tid med Pierre Nordahl på luta. Föreläsningarna hölls på italienska och engelska. Utställningens besökare beledsagas av en vägledning på svenska.

Nationalmuseums presentation av Caravaggio kan ses som en aperitivo, en fördrink, till den stora Caravaggio-utställning som pågår i Rom i Scuderie del Quirinale mellan den 20 februari och 13 juni med verk som Bacchus från Uffizi-galleriet i Florens, Musikanterna från Metropolitan Museum of Art i New York, Falskspelarna från Kimbell Art Museum i Fort Worth, Texas, USA, Måltiden i Emmaus från National Gallery i London, Lutspelaren från Eremitaget i Sankt Petersburg och den ljuvliga fruktkorgen från Pinacoteca Ambrosiana i Milano. En fest bara den.

Bildtexter:

1. Michelangelo Merisi da Caravaggio, Den helige Franciscus, olja på duk, 1606 (?), 128,2 x 97,4 cm, San Pietro, Carpineto Romano, deponerad i Galleria Nazionale d'Arte Antica, Palazzo Barberini, Rom. Foto: Soprintendenza Speciale per il Patrimonio Storico Artistico ed Etnoantropologico e per il Polo Museale della città di Roma.
2. Michelangelo Merisi da Caravaggio, Fruktkorg, olja på duk, ca 1597, 16 x 64, 5 cm, Uffizi-galleriet, Florens. Foto: www.wikipedia.org
3. Ottavio Leoni, Porträtt av Caravaggio, kritteckning, 1621, Biblioteca Marucelliana, Florens. Foto: www.wikipedia.org